

RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU ESCROCHERIE

Ivan GUBOGLO

CZU: 343.72:343.211

ivan.guboglo.1999@gmail.com

This article is dedicated to a summary of the content of the dissertation on the topic about penal liability for fraud. In the course of cared out studies were discovered law gaps that are currently presenting in the Republic of Moldova's national penal law system. The result of this work is expressed in developing of solutions that could increase the quality of norm that is provided in art.190 PC RM.

Polemicile în privința neclarității conținutului alin. (1) art. 190 CP RM nu se sting până acum. În acest sens, chiar a ajuns la sesizarea Curții Constituționale ale Republicii Moldova pentru ca să fie efectuat un control constituțional în privința normei date. Astfel, Curtea prin Decizia nr. 126 din 15.11.2018 [1] a consacrat că interpretarea și aplicarea articolului rămâne la latitudinea instanțelor de judecată, iar conținutul normei a rămas unul neschimbat.

O asemenea îngrijorare în privința dispoziției normei date este condiționată de amendamentele operate în Codul penal prin Legea nr. 179 din 26.07.2018 „pentru modificarea unor acte legislative” [2], în urma intervenirii cărora escrocheria s-a axat pe ideea înșelaciunii în convenții. Bineînțeles, escrocheria ce poate fi sancționată doar în convenții reprezintă o mică arie pe terenul vast al modalităților de comitere a acestui tip de infracțiune. În această ordine de idei, se afirmă că acum escrocheria este pedepsită doar în mică parte a ei, iar restul faptelor ce se comit în afara unui act juridic reies a fi dezincriminate. În acest sens, se propune abstragerea de la noțiunea escrocheriei în convenții care are un sens restrâns, și aderarea la conceptul escrocheriei în sens larg, adică urmează să fie sancționate toate faptele de înșelăciune a persoanelor, indiferent de faptul existenței vreunui act juridic între făptuitor și victimă. Principala idee rezidă în aceea că urmează a fi pedepsit orice fapt al inducerii în eroare a oricărei persoane în urma căruia ultimei i-a fost cauzat un prejudiciu patrimonial.

Totodată, în urma cercetărilor efectuate, s-a depistat lipsa armoniei între doctrina autohtonă și practica judiciară în privința obiectului juidic material al escrocheriei. Or, atât doctrina națională, cât și practica judiciară atribuie escrocheria la categoria infracțiunilor comise prin sustragere. Astfel, în conformitate cu opinia doctrinei autohtone, sustragerea presupune necesarmente ridicarea bunurilor din locul aflării lor și deplasarea acestora [3, p.390]. În această ipoteză, un asemenea bun care poate fi luat și deplasat nu este altceva decât un bun mobil, tocmai cum o prevede opinia citată. Considerând această idee, un bun imobil nu poate constitui nicidecum obiectul material al sustragerii și, respectiv, al escrocheriei, fiindcă ridicarea și amplasarea acestuia din urmă este una anevoioasă, mai mult decât atât, se pare o idee aberantă în vederea distrugerii esențiale

a imobilului la orice încercare de a-l deplasa. Practica judiciară este reticentă la acest subiect, Curtea Supremă de Justiție în Hotărârea sa nr. 23 din 23.08.2004 cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor [4], operează cu noțiunea de „bunuri”, fără a le defini exact dacă acestea sunt mobile sau imobile.

Totuși, în practică sunt posibile cazuri când în cadrul comiterii escrocheriei, obiectul material al atentării poate constitui un bun imobil, însă, mai degrabă, acesta este atentat în mod oblic, fiindcă primordial se urmărește dobândirea dreptului asupra acestui bun imobil. Anume dobândirea dreptului de proprietate asupra bunului imobil ne permite ulterior să dispunem de el prin obținerea celor trei prerogative – dispoziția, posesia și folosința.

În această ordine de idei, observăm că pentru însușirea bunului imobil nu este nevoie de luarea fizică a acestuia, ci doar îndeplinirea unor formalități juridice, cum ar fi alcătuirea contractului de vânzare-cumpărare autentificat notarial, prin care în registrul bunurilor imobile se permite înscrierea dreptului de proprietate asupra casei sau terenului pe numele făptuitorului, cel din urmă în continuare devenind proprietarul bunului respectiv, putând să execute toate cele trei prerogative pomenite *supra*. Deci, concluzionăm că anume dobândirea dreptului de proprietate în situație de față duce la dobândirea casei sau a terenului, nu faptul luării lor fizice.

În cele din urmă, în calitate de soluție de bază se propune ideea de abstragere de la conceptul sustragerii în cadrul escrocheriei și legarea acesteia de metoda intelectuală a comiterii ei – înșelăciune, punând accent pe inducerea în eroare a persoanei, nu pe faptul sustragerii patrimoniului. Se presupune că astfel va fi lărgit obiectul ca element al componenței de infracțiune a escrocheriei, sancționând orice extragere a foloaselor rezultată din inducere în eroare a victimei. Astfel, aceasta este posibil prin modificarea conținutului alin. (1) art. 190 CP RM în următorul fel:

(1) Escrocheria, adică inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate săvârșită, în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos patrimonial injust și dacă a fost cauzată o daună.

De asemenea, ca o soluție temporară și cu titlu de alternativă, se propune revizuirea conceptului sustragerii, astfel încât în cadrul ei ar fi devenit posibilă atentarea la un obiect imaterial – dreptul asupra bunului.

Următoarea idee ține de caracterul nepotrivit al sintagmei „care a cauzat daune considerabile” în dispoziția normei prevăzute la alin. (1) art. 190 CP RM. În primul rând, o asemenea urmare trebuie să fie percepută drept circumstanță agravantă căreia îi este atribuit un alineat separat în cadrul normei de bază prin care s-ar agrava răspunderea. În al doilea rând, trebuie să existe posibilitatea reală de sancționare a cauzării daunelor în acele proporții ce depășesc proporțiile mici, însă nu sunt considerabile. Or, însăși noțiunea de daune considerabile până acum rămâne necorespunzătoare cerințelor de claritate și previzibilitate a legii. Este strict necesar să se modifice conținutul alin. (2) art. 126, în așa fel încât să fie eliminate toate dubiile și neclaritățile. Lucrarea conține o propunere *de lege ferenda* în acest sens.

În același timp, în cadrul cercetărilor efectuate s-a depistat faptul că alin. (2¹) sancționează dobândirea prin escrocherie a bunurilor de patrimoniu cultural din siturile arheologice sau din zonele cu potențial arheologic. Deci, în ipoteza în care un bun de patrimoniu cultural va fi dobândit într-un oarecare alt loc, norma devine una pasivă în vederea caracterului ei restrâns de aplicare. Considerăm că, deoarece scopul normei date este de a proteja primordial patrimoniul cultural, și anume, bunurile ce fac parte din el, ea urmează să fie modificată, astfel încât să nu se rezume la un anumit spațiu geografic, ci să acționeze pretutindeni. Astfel, se recomandă înlăturarea din alin. (2¹) art. 190 CP RM a sintagmei „din siturile arheologice sau din zonele cu potențial arheologic” din considerentul că astfel de bunuri trebuie să fie protejate pretutindeni, indiferent dacă în momentul comiterii infracțiunii se află într-un sit arheologic sau nu.

Rezultatele cercetărilor au permis formularea următoarelor concluzii: actualmente, în spațiul juridic național escrocheria este atribuită la categoria infracțiunilor comise prin sustragere, însă este bine-venită ideea de abtagere de la acest concept. Totodată, norma prevăzută de alin. (1) art. 190 CP RM urmează a fi schimbată din temelie având în vedere caracterul nedesăvârșit al conținutului acesteia în ziua de astăzi.

Referințe:

1. Decizia nr. 126 din 15.11.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 152g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 190 alin. (1) Cod penal.
2. Legea Republicii Moldova cu privire la modificarea unor acte legislative nr. 179 din 26 iulie 2018. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 309-320.
3. BRÎNZĂ, S. *Obiectul infracțiunilor contra patrimoniului*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005.
4. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor nr.23 din 28.06.2004. În: *Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*, 2004, nr. 8, p. 5.

Recomandat

Dorina GUREV, dr., conf. univ.